

5342

۵۰۰

۲۴۲

جعفری



روان‌شناسی در قرآن و حدیث

(جلد دوم)

حجت‌الاسلام دکتر محمدصادق شجاعی



پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

زمستان ۱۳۹۷

شجاعی، محمدصادق، ۱۳۵۰-

روان‌شناسی در قرآن و حدیث / محمدصادق شجاعی - قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۷.

۲. ج. دوازده، ۲۵۱ ص. - (پژوهشگاه حوزه و دانشگاه: ۴۵۰؛ روان‌شناسی: ۴۲)

ISBN: ۹78-600-298-227-8 ج. ۱.

بها: ۱۸۰۰۰۰ ریال

۲. ج. ۹78-600-298-228-5

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیفا.

کتابنامه، ص. [۲۱۵] - ۲۲۳: همچنین به صورت زیرنویس.

نماینده.

۱. قرآن -- روانشناسی. ۲. Qur'an -- Psychology. ۳. روان‌شناسی اسلامی. ۴. Islam -- Psychology.

الف. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ب. عنوان.

۲۹۷/۲۸۵

۱۳۹۷، ۳۰۳/۲۵ BP

۵۳۸۱۰۸۴

شماره کتابشناسی ملی



روان‌شناسی در قرآن و حدیث (جلد دوم)

مؤلف: حجت‌الاسلام دکتر محمدصادق شجاعی

ناظر علمی: آیت‌الله سیدمحمد غروی‌راد

ناشر: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

صفحه‌آرایی: اعتصام

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۷

تعداد: ۵۰۰ نسخه

لیتوگرافی: سعیدی

چاپ: قم-سبحان

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای پژوهشگاه حوزه و دانشگاه محفوظ و نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.

قم: ابتدای شهرک پردیسان، بلوار دانشگاه، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۱۱۰۰ (انتشارات ۳۲۱۱۱۳۰۰)

نمابر: ۰۲۵-۳۲۸۰۳۰۹۰، ص. پ. ۳۱۵۱-۳۷۱۸۵

تهران: خ انقلاب، بین وصال و قدس، کوی اُسکو، پلاک ۴، تلفن: ۶۶۴۰۲۶۰۰

www.rihu.ac.ir

info@rihu.ac.ir

www.ketab.ir/rihu: فروش اینترنتی

سخن پژوهشگاه

پژوهش در علوم انسانی [به منظور شناخت، برنامه‌ریزی و ضبط و مهار پدیده‌های انسانی] در راستای سعادت واقعی بشر ضرورتی انکارناپذیر و استفاده از عقل و آموزه‌های وحیانی در کنار داده‌های تجربی و در نظر گرفتن واقعیت‌های عینی و فرهنگ و ارزش‌های اصیل جوامع، شرط اساسی پویایی، واقع‌نمایی و کارآیی این‌گونه پژوهش‌ها در هر جامعه است.

پژوهش کارآمد در جامعه ایران اسلامی در گرو شناخت واقعیت‌های جامعه از یک‌سو و اسلام به عنوان متقن‌ترین آموزه‌های وحیانی و اساسی‌ترین مؤلفه فرهنگ ایرانی از سوی دیگر است؛ از این‌رو، آگاهی دقیق و عمیق از معارف اسلامی و بهره‌گیری از آن در پژوهش، بازنگری و بومی‌سازی مبانی و مسائل علوم انسانی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.

توجه به این حقیقت راهبردی از سوی امام خمینی رحمته‌الله بنیانگذار جمهوری اسلامی، زمینه شکل‌گیری دفتر همکاری حوزه و دانشگاه را در سال ۱۳۶۱ فراهم ساخت و با راهنمایی و عنایت ایشان و همت اساتید حوزه و دانشگاه، این نهاد علمی شکل گرفت. تجربه موفق این نهاد، زمینه را برای گسترش فعالیت‌های آن فراهم آورد و با تصویب شورای گسترش آموزش عالی در سال ۱۳۷۷ «پژوهشکده حوزه و دانشگاه» تأسیس شد و در سال ۱۳۸۲ به «مؤسسه پژوهشی حوزه و دانشگاه» و در سال ۱۳۸۳ به «پژوهشگاه حوزه و دانشگاه» ارتقا یافت.

پژوهشگاه تاکنون در ایفای رسالت سنگین خود خدمات فراوانی به جوامع علمی ارائه نموده است که از آن جمله می‌توان به تهیه، تألیف، ترجمه و انتشار ده‌ها کتاب و نشریه علمی اشاره کرد.

این اثر به عنوان منبع درسی برای دانشجویان رشته روان‌شناسی، علوم تربیتی و گرایش‌های وابسته در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد فراهم شده است که البته دیگر علاقه‌مندان به این زمینه تحقیقی نیز می‌توانند از آن بهره‌مند شوند.

از استادان و صاحب‌نظران ارجمند تقاضا می‌شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این پژوهشگاه را در جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی یاری دهند.

در پایان پژوهشگاه لازم می‌داند از تلاش‌های مؤلف محترم اثر، جناب آقای دکتر محمدصادق شجاعی و نیز از ناظر محترم اثر، آیت‌الله غروی‌راد، مدیر گروه روان‌شناسی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، سپاسگزاری کند.

فهرست مطالب

۱ مقدمه

فصل اول: عواطف و هیجانات

۳ هدف‌های آموزشی

۳ ۱-۱. مقدمه

۳ ۲-۱. عاطفه، خُلق و هیجان

۵ ۳-۱. کار برد هیجان در منابع اسلامی

۵ ۴-۱. فواید و کارکردهای هیجان‌ها در منابع اسلامی

۶ ۵-۱. آثار و جلوه‌های هیجانات

۷ ۶-۱. انواع هیجان‌ها در آیات و روایات

۸ ۱-۶-۱. ترس

۹ ۱-۶-۱. معانی و موارد کاربرد ترس در آیات و روایات

۱۰ ۱-۶-۲. انواع ترس

۱۰ الف) ترس‌گزند و آسیب

۱۱ ب) ترس اخلاقی

۱۲ ج) ترس شکوه و جلال

۱۳ ۱-۶-۲. خشم

۱۳ ۱-۶-۲-۱. نشانه‌های فیزیولوژیکی خشم

۱۴ ۱-۶-۲-۲. فواید و کارکردهای خشم

۱۶ ۱-۶-۲-۳. بحث ویژه: خشم خداوند

۱۷ ۱-۶-۳. علاقه

۱۸ ۱-۶-۳-۱. علاقه اجتماعی

۱۸ ۱-۶-۴. نفرت

۱۹ ۱-۶-۵. شادی

۲۰	 ۱-۵-۶-۱ منابع شادی در آیات و روایات
۲۳	 ۱-۵-۶-۲ رفتارهای مرتبط با شادی
۲۵	 ۱-۶-۶-۶ غم
۲۸	 ۱-۷-۷-۷ قلب: مرکز عواطف و هیجانات
۲۹	 ۱-۸-۸-۸ ناپایداری خلق‌ها و هیجان‌ها
۳۰	 ۱-۹-۹-۹ رابطه عاطفه و هیجان با رفتار
۳۲	 ۱-۱۰-۱۰-۱۰ نیرومندی عواطف
۳۲	 ۱-۱۱-۱۱-۱۱ ناهشیاری عاطفی
۳۳	 ۱-۱۲-۱۲-۱۲ نقش فرایندهای شناختی در شکل‌گیری عواطف و هیجان‌ها
۳۴	 پرسش و تمرین

فصل دوم: روان‌شناسی اجتماعی (تعامل در گروه‌ها)

۳۵	 هدف‌های آموزشی
۳۵	 ۱-۲-۱ مقدمه
۳۵	 ۲-۲-۱ گرایش به روابط اجتماعی
۳۶	 ۲-۲-۲ ۱-۲-۲ انسان، موجود اجتماعی
۳۶	 ۲-۲-۲ ۲-۲-۲ اجتناب‌ناپذیری روابط اجتماعی
۳۷	 ۲-۳-۱ مفاهیم بنیادی روان‌شناسی اجتماعی
۳۷	 ۲-۳-۲ ۱-۳-۲ هویت اجتماعی
۳۷	 ۲-۳-۲ ۲-۳-۲ ادراک خود: شناخت خود
۳۸	 ۲-۳-۲ ۳-۳-۲ خودآگاهی
۳۹	 ۲-۳-۲ ۴-۳-۲ سوگیری خودمدار و کارکردهای آن در روابط میان‌فردی
۴۰	 ۲-۳-۲ ۵-۳-۲ یک قانون طلایی: خود را به جای دیگران گذاشتن
۴۲	 ۲-۳-۲ ۶-۳-۲ ادراک اجتماعی: شناخت دیگران
۴۲	 ۲-۴-۱ منابع ادراک اجتماعی
۴۴	 ۲-۵-۱ مدیریت نگرش: توصیه به داشتن نگرش مثبت نسبت به دیگران
۴۴	 ۲-۶-۱ پیشگیری از خطاهای شناختی در روابط میان‌فردی
۴۸	 ۲-۷-۱ مدیریت برداشت
۵۱	 ۲-۸-۱ ارتباط درون‌گروهی
۵۲	 ۲-۹-۱ انگیزه تشکیل گروه
۵۲	 ۲-۱۰-۱ ساختار گروه و نقش‌های اجتماعی
۵۳	 ۲-۱۱-۱ همبستگی اجتماعی
۵۴	 ۲-۱۲-۱ نفوذ اجتماعی
۵۴	 ۲-۱۲-۱ ۱-۱۲-۱ قدرت
۵۵	 ۲-۱۲-۲ رهبری

۵۶	 بحث ویژه: رهبری مذهبی..... ۱-۲-۱۲-۲
۵۸	 سبک‌های رهبری..... ۲-۲-۱۲-۲
۵۹	 ویژگی‌های رهبری کارآمد..... ۳-۲-۱۲-۲
۶۰	 اثربخشی گروه‌ها..... ۴-۲-۱۲-۲
۶۲	 هم‌رنگی..... ۱۳-۲
۶۳	 تعارض..... ۱۴-۲
۶۴	 پرخاشگری..... ۱۵-۲
۶۵	 عوامل پرخاشگری..... ۱-۱۵-۲
۶۶	 پیش‌داوری و تبعیض..... ۱۶-۲
۶۶	 گونه‌های رایج پیش‌داوری و تبعیض..... ۱-۱۶-۲
۶۶	 الف) پیش‌داوری و تبعیض قومی و نژادی.....
۶۷	 ب) پیش‌داوری و تبعیض جنسیتی.....
۶۷	 ج) پیش‌داوری و تبعیض طبقاتی.....
۶۸	 ۲-۱۶-۲. تلاش در جهت کاهش پیش‌داوری و تبعیض.....
۶۹	 ۱۷-۲. نوع‌دوستی: یاری به نیازمندان.....
۷۲	 پرسش و تمرین.....

فصل سوم: جاذبه‌های میان‌فردی (روابط بین‌فردی از شکل‌گیری تا فروپاشی)

۷۳	 هدف‌های آموزشی.....
۷۳	 ۱-۳. مقدمه.....
۷۳	 ۲-۳. چرخه حیات روابط انسانی.....
۷۴	 ۳-۳. جاذبه میان‌فردی: عوامل تعیین‌کننده شکل‌گیری رابطه.....
۷۴	 ۱-۳-۳. آشنایی.....
۷۵	 ۲-۳-۳. مشابهت.....
۷۶	 ۳-۳-۳. زیبایی.....
۷۸	 ۴-۳-۳. علاقه جنسی.....
۷۸	 ۵-۳-۳. دریافت کمک و حمایت.....
۷۹	 ۱-۵-۳-۳. انواع کمک و تأثیر آن بر جاذبه میان‌فردی.....
۸۰	 ۶-۳-۳. ویژگی‌های اخلاقی افراد.....
۸۱	 ۴-۳-۳. حفظ و استمرار روابط.....
۸۳	 ۵-۳-۳. فروپاشی رابطه (فاصله میان‌فردی).....
۸۳	 ۶-۳-۳. عوامل زمینه‌ساز فاصله میان‌فردی.....
۸۴	 ۱-۶-۳. دولایگی.....
۸۵	 ۲-۶-۳. انتظارات غیرمنطقی.....
۸۵	 ۳-۶-۳. پیش‌داوری.....

۸۵	 ۳-۶-۴. سطح تحمل پایین
۸۶	 ۳-۶-۵. سوگیری خدمت به خود
۸۷	 ۳-۶-۶. نوسانات خلقی
۸۷	 ۳-۶-۷. قطع رفت و آمد
۸۷	 ۳-۶-۸. توهین و تحقیر
۸۸	 ۳-۶-۹. عیبجویی و سرزنش
۸۸	 ۳-۶-۱۰. فحش و دشنام دادن
۸۸	 ۳-۶-۱۱. بدگویی از همدیگر
۹۰	 ۳-۶-۱۲. عادی شدن روابط
۹۱	 ۳-۷. واکنش به فاصله میان فردی
۹۳	 ۳-۸. فرایند از همپاشی رابطه
۹۳	 ۳-۸-۱. مرحله اول: بهانه‌گیری
۹۳	 ۳-۸-۲. مرحله دوم: محدود شدن روابط
۹۴	 ۳-۸-۳. مرحله سوم: متوقف شدن روابط
۹۵	 ۳-۹. تلاش در جهت ترمیم فاصله میان فردی
۹۶	 ۳-۱۰. راهبردهای ترمیم فاصله میان فردی
۹۸	 ۳-۱۱. وقتی نمی‌توانیم با هم کنار بیاییم
۹۹	 ۳-۱۲. به‌کارگیری روش تدریجی در ایجاد فاصله میان فردی
۹۹	 پرسش و تمرین

فصل چهارم: بهداشت روانی

۱۰۱	 اهداف آموزشی
۱۰۱	 ۴-۱. مقدمه
۱۰۲	 ۴-۲. تعریف سلامت روانی
۱۰۳	 ۴-۳. فطرت، خاستگاه سلامت روانی
۱۰۳	 ۴-۴. سطوح بالای سلامت روانی
۱۰۴	 ۴-۵. ابعاد و مؤلفه‌های سلامت روانی
۱۰۴	 ۴-۵-۱. بعد جسمی
۱۰۵	 ۴-۵-۲. بعد ذهنی
۱۰۶	 ۴-۵-۳. بعد اجتماعی
۱۰۷	 ۴-۵-۴. بعد معنوی
۱۰۸	 ۴-۶. اهداف بهداشت روانی
۱۰۹	 ۴-۶-۱. پیشگیری از اختلال و بیماری
۱۱۲	 ۴-۶-۲. اصلاح و درمان بیماری
۱۱۵	 ۴-۶-۳. مراقبت و بازتوانی

۱۱۶	۴-۶-۴. شکوفایی فطرت: ارتقای سلامت روانی
۱۱۶	۴-۶-۵. حیات طیبه (زندگی پاک)
۱۱۷	۴-۷-۷. کارکردها و آثار بهداشت روانی
۱۱۸	۴-۷-۱. محور نخست: رابطه فرد با خدا
۱۱۸	۴-۷-۱-۱. باور به خدای یگانه
۱۱۹	۴-۷-۱-۲. دلبستگی ایمن به خدا
۱۲۰	۴-۷-۱-۳. روحیه شکرگزاری از خدا
۱۲۰	۴-۷-۱-۴. امیدواری همراه با ترس
۱۲۱	۴-۷-۲. محور دوم: رابطه فرد با خود
۱۲۱	۴-۷-۲-۱. خویشتن‌پردازی
۱۲۲	۴-۷-۲-۲. درک هویت خود
۱۲۳	۴-۷-۲-۳. احساس خودارزشمندی
۱۲۳	۴-۷-۲-۴. خودمراقبتی
۱۲۴	۴-۷-۲-۵. تسلط بر هیجان‌های خود
۱۲۴	۴-۷-۲-۶. هماهنگی ابعاد شخصیت
۱۲۵	۴-۷-۳. محور سوم: رابطه فرد با دیگران
۱۲۵	۴-۷-۳-۱. نوع دوستی
۱۲۵	۴-۷-۳-۲. حفظ احترام دیگران
۱۲۶	۴-۷-۳-۳. رعایت اخلاق و آداب اجتماعی
۱۲۸	پرسش و تمرین

فصل پنجم: آسیب‌شناسی روانی و رفتار نابهنجار

۱۲۹	هدف‌های آموزشی
۱۲۹	۵-۱. مقدمه
۱۲۹	۵-۲. بیماری روانی
۱۲۹	۵-۲-۱. مفهوم بیماری روانی
۱۳۰	۵-۲-۲. اصل بنیادی: آسیب‌پذیری انسان
۱۳۱	۵-۲-۳. اصول نظریه آسیب‌شناسی روانی در قرآن و حدیث
۱۳۱	۵-۲-۳-۱. بهره‌مندی از فطرت
۱۳۱	۵-۲-۳-۲. انگیزش تکوینی به سوی کمال
۱۳۲	۵-۲-۳-۳. تعارض درون‌روانی
۱۳۳	۵-۲-۴. عوامل و زمینه‌های اختلالات روانی
۱۳۳	۵-۲-۴-۱. عوامل زیست‌شناختی
۱۳۴	۵-۲-۴-۲. عوامل روان‌شناختی
۱۳۶	۵-۲-۴-۳. عوامل طبیعی

۱۳۶	 عوامل اجتماعی-فرهنگی	۵-۲-۴
۱۳۷	 بحث ویژه: عوامل فراطبیعی	۵-۲-۴
۱۳۹	 مفاهیم مربوط به اختلالات روانی	۵-۲-۵
۱۴۴	 قلب و بیماری روانی	۵-۲-۶
۱۴۶	 فرایند اختلال و بیماری در قلب	۵-۲-۶-۱
۱۴۶	 نقش واسطه‌ای گناه در بیماری روانی	۵-۲-۶-۲
۱۴۷	 انواع اختلالات و کُرکاری‌های قلب	۵-۲-۶-۳
۱۵۱	 رفتار نابهنجار	۵-۲-۳
۱۵۲	 ملاک‌های نابهنجاری در آیات و روایات	۵-۳-۱
۱۵۲	 افراط و تفریط	۵-۳-۱-۱
۱۵۲	 غیرمتعارف بودن	۵-۳-۱-۲
۱۵۳	 انسجام نیافتگی	۵-۳-۱-۳
۱۵۴	 غیرمنطقی و غیرعقلایی بودن	۵-۳-۱-۴
۱۵۵	 دوری از فطرت	۵-۳-۱-۵
۱۵۶	 نمونه‌های رفتار نابهنجار در آیات و روایات	۵-۳-۲
۱۵۶	 بت‌پرستی	۵-۳-۱-۲
۱۵۸	 پرستش نیروها و موجودات طبیعی	۵-۳-۲-۲
۱۵۹	 شیطان‌پرستی	۵-۳-۲-۳
۱۶۰	 فرزندکشی	۵-۳-۲-۴
۱۶۰	 فال‌گیری و بخت‌آزمایی	۵-۳-۲-۵
۱۶۲	 گرایش به سحر و جادو	۵-۳-۲-۶
۱۶۳	 همجنس‌گرایی	۵-۳-۲-۷
۱۶۴	 پرستش و تمرین	

فصل ششم: تغییر رفتار

۱۶۵	 هدف‌های آموزشی	
۱۶۵	 مقدمه	۶-۱
۱۶۵	 تغییر رفتار	۶-۲
۱۶۶	 نقش ادیان الهی در تغییر رفتار	۶-۳
۱۶۶	 برنامه تغییر رفتار در آیات و روایات	۶-۴
۱۶۷	 مرحله اول: تعیین رفتار هدف	۶-۴-۱
۱۶۷	 مرحله دوم: تعیین رفتار مورد انتظار	۶-۴-۲
۱۶۷	 مرحله سوم: شناسایی عوامل زمینه‌ساز رفتار هدف	۶-۴-۳
۱۶۸	 مرحله چهارم: انتخاب روش تغییر رفتار	۶-۴-۴
۱۶۸	 مرحله پنجم: اجرای روش تغییر رفتار	۶-۴-۵

۱۶۸	۵-۶. اصول و شیوه‌های تغییر رفتار.....
۱۶۸	۶-۵-۱. استفاده از تقویت‌کننده‌ها.....
۱۷۱	۶-۵-۲. تنبیه: محروم کردن و جریمه.....
۱۷۲	۶-۵-۳. الگوسازی.....
۱۷۳	۶-۵-۴. روش عبرت‌آموزی.....
۱۷۶	۶-۶. عوامل شناختی تغییر رفتار.....
۱۷۷	۶-۶-۱. تغییر باورهای بنیادین درباره جهان و انسان.....
۱۷۹	۶-۶-۲. عوامل اضطراب مرگ.....
۱۸۱	۶-۷. راهبردهای شناختی تغییر رفتار.....
۱۸۱	۶-۷-۱. آگاهی‌بخشی نسبت به پیامد رفتار.....
۱۸۳	۶-۷-۲. درک حضور الهی.....
۱۸۴	۶-۸. ناهمسازی شناختی.....
۱۸۴	پرسش و تمرین.....

فصل هفتم: شخصیت

۱۸۵	هدف‌های آموزشی.....
۱۸۵	۷-۱. مقدمه.....
۱۸۶	۷-۲. تعریف شخصیت.....
۱۸۶	۷-۳. مفهوم شخصیت در منابع اسلامی.....
۱۸۷	۷-۴. پیش‌فرض‌های انسان‌شناختی شخصیت در منابع اسلامی.....
۱۸۹	۷-۵. شاکله به مثابه شخصیت.....
۱۹۱	۷-۶. الگوی ساختاری شخصیت.....
۱۹۱	۷-۶-۱. سازه‌های بنیادی در شخصیت.....
۱۹۸	۷-۸. رشد و تحول شخصیت.....
۱۹۹	۷-۹. عوامل مؤثر در شکل‌گیری و تحول شخصیت.....
۲۰۲	۷-۱۰. انواع تیپ‌های شخصیت در آیات و روایات.....
۲۰۲	۷-۱۰-۱. الگوی تیپ‌شناسی اعتقادی.....
۲۰۵	۷-۱۱. ساختار صفات اعتقادی.....
۲۰۵	۷-۱۱-۱. صفت ایمان.....
۲۰۶	۷-۱۱-۲. صفت کفر.....
۲۰۷	۷-۱۱-۳. صفت نفاق.....
۲۰۸	۷-۱۲. الگوی تیپ‌شناسی مبتنی بر قوای نفس.....
۲۱۰	۷-۱۲-۱. معرفی یک نمونه: فرعون الگوی شخصیت قدرت‌طلب در قرآن.....
۲۱۴	پرسش و تمرین.....
۲۱۵	منابع و مآخذ.....

نمایه‌ها

۲۲۵	نمایه آیات
۲۳۴	نمایه روایات
۲۴۸	نمایه اصطلاحات
۲۵۰	نمایه اشخاص

WWW.KETAB.IR

مقدمه

جلد اول کتاب روان‌شناسی در قرآن و حدیث با هدف معرفی بخشی از ظرفیت‌های منابع اسلامی در زمینه روان‌شناسی به چاپ رسید. اینک جلد دوم کتاب روان‌شناسی در قرآن و حدیث در تکمیل و ادامه بحث‌های مطرح شده در جلد اول آماده چاپ شده و در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

کتاب پیش رو در هفت فصل تنظیم شده است. در فصل اول به مباحث مربوط به عواطف و هیجانات پرداخته شده است؛ در فصل دوم با عنوان روان‌شناسی اجتماعی، مفاهیم و موضوعاتی مانند روابط اجتماعی، هویت اجتماعی، ادراک خود، ادراک اجتماعی، همبستگی، نفوذ، قدرت، رهبری بحث می‌شود؛ فصل سوم با عنوان جاذبه‌های میان‌فردی به فرایندهای ارتباط از شکل‌گیری تا فروپاشی و نیز عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده تعامل میان‌فردی اختصاص یافته است؛ عنوان فصل چهارم بهداشت روانی است. این فصل افزون بر تعریف و ماهیت بهداشت روانی در منابع اسلامی به عوامل و فرایندهای مؤثر در آن می‌پردازد؛ در فصل پنجم کتاب مباحث مربوط به آسیب‌شناسی روانی و رفتار نابهنجار آمده است؛ عنوان فصل ششم تغییر رفتار است؛ در فصل هفتم که بخش پایانی این مجموعه را تشکیل می‌دهد، ضمن اشاره به مفهوم شخصیت در منابع اسلامی، الگوی ساختاری شخصیت و تحول و پویایی آن بر مبنای منابع اسلامی بحث و بررسی شده است.

در پایان با اذعان به اینکه اثر پیش رو گام آغازین در این عرصه بوده و بدون نقص و اشتباه نیست، از استادان، پژوهشگران، دانشجویان و خوانندگان گرامی که کاستی اثر را یادآور می‌شوند، کمال تشکر را دارم. همچنین بر خود لازم می‌دانم از مدیر محترم گروه روان‌شناسی

حوزه و دانشگاه آیت‌الله سید محمد غروی‌راد که نظارت علمی این اثر را بر عهده داشتند، از ارزیابان ارجمند جناب آقای دکتر عبدالله معتمدی و جناب حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمد کاویانی و نیز از نیروهای اجرایی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه که در انتشار این کتاب نقش داشته‌اند، صمیمانه تشکر کنم.

محمدصادق شجاعی

WWW.KETAB.IR